

Egzamin ósmoklasisty **E8**

2026

Język polski

Arkusz nr 1

John Ronald Reuel Tolkien: *Hobbit*, czyli tam i z powrotem

Ważne!

1. Egzamin: język polski – 11 maja 2026 r. (poniedziałek) – godz. 9:00
2. Język polski trwa 150 minut (195 minut w przypadku wydłużonego czasu pracy i wszystkich innych typów arkusza niż arkusz standardowy)
3. 1 stycznia 2026 wchodzi w życie reforma zasad ortografii i interpunkcji języka polskiego. Podczas egzaminu ósmoklasisty z języka polskiego w 2026 r. (aż do egzaminu w 2030 r. włącznie) nie będzie wymogu stosowania nowych reguł ortografii. **Należy jednak pamiętać o tym, że zdający ma obowiązek konsekwentnie stosować reguły ortograficzne** – jeśli zastosuje dwie wersje (zgodną z regułami ortografii obowiązującymi przed 1 stycznia 2026 r. i po 1 stycznia 2026 r.), egzaminator będzie zaznaczać błąd ortograficzny.

Instrukcja dla zdającego

Nr	O czym pamiętać na egzaminie
1	Odpowiadaj na wszystkie pytania w arkuszu.
2	Czytaj uważnie polecenia. Zwracaj uwagę, do ilu elementów musisz się odwołać i w jakiej formie masz udzielić odpowiedzi.
3	Pisz czytelnie i starannie. Oceniana będzie także poprawność językowa, ortograficzna i interpunkcyjna.
4	W zadaniach zamkniętych zaznacz jedną odpowiedź – wstaw znak X w kratkę przy wybranej odpowiedzi. Jeśli się pomylisz, otocz złą odpowiedź kółkiem i zaznacz nową.
5	W zadaniach otwartych wpisuj odpowiedzi w wyznaczonych miejscach.
6	Rozwiązując zadania, odwołuj się do treści tekstów zamieszczonych w arkuszu oraz do lektur obowiązkowych.
7	Przy pisaniu wypracowania pamiętaj, aby: - odnieść się do wskazanej lektury obowiązkowej oraz innego tekstu - uwzględnić wszystkie elementy wymienione w poleceniu, - zachować odpowiednią formę wypowiedzi (np. opowiadanie, rozprawka, przemówienie). W opowiadaniu pamiętaj o elementach opisu i dialogu, wydarzenia powinny prowadzić do pointy lub zaskakującego zakończenia. W rozprawce pamiętaj o tezie (argumentach), hipotezie (kontrargumentach), popartej przykładami, w tym z lektury obowiązkowej. W przemówieniu o zwrocie do adresata, tezie, elementach perswazyjnych, odwołaniu do lektur.
8	Po zakończeniu pracy sprawdź, czy odpowiedziałeś na wszystkie pytania i czy Twoje odpowiedzi są zgodne z poleceniami.

Lista lektur obowiązkowych w roku szkolnym 2025/2026

Klasy IV–VI

- 1) Jan Brzechwa, Akademia Pana Kleksa
- 2) Janusz Christa, Kajko i Kokosz. Szkoła latania (komiks)
- 3) Clive Staples Lewis, Opowieści z Narnii. Lew, czarownica i stara szafa
- 4) Ferenc Molnár, Chłopcy z Placu Broni
- 5) John Ronald Reuel Tolkien, Hobbit, czyli tam i z powrotem

Klasy VII i VIII

- 1) Charles Dickens, Opowieść wigilijna
- 2) Aleksander Fredro, Zemsta
- 3) Aleksander Kamiński, Kamienie na szaniec
- 4) Jan Kochanowski, wybór fraszek, wybrana pieśń, treny VII i VIII
- 5) Adam Mickiewicz, Reduta Ordona, Świtezianka, Dziady część II, Pan Tadeusz (księgi: I, II, IV, X, XI, XII)
- 6) Sławomir Mrożek, Artysta
- 7) Antoine de Saint-Exupéry, Mały Książę
- 8) Henryk Sienkiewicz, Latarnik, Quo vadis (fragmenty)
- 9) Juliusz Słowacki, Balladyna
- 10) Stefan Żeromski, Syzyfowe prace (fragmenty)

Inne lektury obowiązkowe, do których można odwołać się w zadaniach otwartych krótkiej odpowiedzi oraz w wypracowaniu

Klasy IV–VI

- 1) René Goscinny, Jean-Jacques Sempé, Mikołajek (wybór opowiadań)
- 2) Ignacy Krasicki, wybrane bajki
- 3) Adam Mickiewicz, Pan Tadeusz (wybrane fragmenty)
- 4) Józef Wybicki, Mazurek Dąbrowskiego
- 5) wybrane mity greckie, w tym mit o powstaniu świata oraz mity o Prometeuszu, o Syzyfie, o Demeter i Korze, o Dedalu i Ikarze, o Heraklesie, o Tezeuszu i Ariadnie
- 6) Biblia: stworzenie świata i człowieka oraz wybrane przypowieści ewangeliczne, w tym o talentach, o miłosiernym Samarytaninie
- 7) wybrane podania i legendy polskie
- 8) wybrane baśnie polskie i europejskie
- 9) Maria Konopnicka, Rota

Lektury obowiązkowe wykreślone w podstawie programowej z 2024 r., do których także można odwołać się w zadaniach otwartych krótkiej odpowiedzi oraz w wypracowaniu

Klasy IV–VI

- 1) Charles Perrault, Kopciuszek
- 2) Adam Mickiewicz, Powrót taty, Pani Twardowska
- 3) Bolesław Prus, Katarynka
- 4) Aleksander Puszkina, Bajka o rybaku i rybce
- 5) Henryk Sienkiewicz, W pustyni i w puszczy
- 6) Juliusz Słowacki, W pamiętniku Zofii Bobrówny
- 7) legendy polskie: o Lechu, o Piaście, o Kraku i Wandzie
- 8) mit o Orfeuszu i Eurydyce
- 9) przypowieści: o siewcy, o pannach roztropnych

Klasy VII i VIII

- 1) Jan Kochanowski, treny I i V
- 2) Ignacy Krasicki, Żona modna
- 3) Adam Mickiewicz, Śmierć pułkownika, wybrany utwór z cyklu Sonety krymskie, Pan Tadeusz (księgi: III, V, VI, VII, VIII, IX)
- 4) Melchior Wańkowicz, Tędy i owędy (wybrany reportaż)

Przeczytaj tekst i wykonaj zadania

John Ronald Reuel Tolkien, Hobbit, czyli tam i z powrotem

Dziwnym trafem pewnego ranka, dawno, dawno temu, w czas dla świata spokojny, gdy mniej na nim było zgiełku, a więcej zieleni, gdy hobbici żyli licznie i szczęśliwi, a Bilbo Baggins zjadłszy śniadanie stał pod swymi drzwiami i ćmił olbrzymią, długą, drewnianą fajkę, sięgającą mu prawie do kosmatych palców u nóg (porządnie wyszczotkowanych) — przechodził tamtędy Gandalf. Gandalf! Gdziekolwiek bowiem zjawiał się Gandalf, opowieści i przygody jakby cudem wyrastały dokoła niego. Nie przechodził drogą pod Pagórką od bardzo dawna, a mianowicie od śmierci swego przyjaciela, Starego Tuka, toteż hobbici niemal zapomnieli, jak wygląda. Nic więc nie podejrzewał Bilbo, gdy owego ranka zobaczył małego staruszka w wysokim, spiczastym, niebieskim kapeluszu, w długim szarym płaszczu przepasanym srebrną szarfą, z długą siwą brodą sięgającą poniżej pasa, obutego w ogromne czarne buty.

— Dzień dobry — powiedział Bilbo i powiedział to z całym przekonaniem, bo słońce świeciło, a trawa zieleńiła się pięknie. Gandalf jednak spojrział na niego spod bujnych, krzaczastych brwi.

— Co chcesz przez to powiedzieć? — spytał. — Czy życzysz mi dobrego dnia, czy oznajmiasz, że dzień jest dobry, niezależnie od tego, co ja o nim myślę; czy sam dobrze się tego ranka czujesz, czy może uważasz, że dzisiaj należy być dobrym?

— Wszystko naraz — rzekł Bilbo. — A na dodatek, że w taki piękny dzień dobrze jest wypalić fajkę na świeżym powietrzu. Jeżeli masz przy sobie fajkę, siądź przy mnie, poczęstuję cię moim tytoniem.

— Bardzo ładnie — powiedział Gandalf. — Ale nie mam dziś czasu na puszczanie kótek z dymu. Szukam kogoś, kto by zechciał wziąć udział w przygodzie. Szukam kogoś, kto by zechciał wziąć

udział w przygodzie, to znaczy w wyprawie, którą właśnie przygotowuję; bardzo trudno kogoś takiego znaleźć.

— Ja myślę, że trudno! W naszych stronach! My tu jesteśmy naród prosty i spokojny, nie potrzeba nam przygód. Przygody! To znaczy: nieprzyjemności, zburzony spokój, brak wygód. Przez takie rzeczy można się spóźnić na obiad — rzekł Bilbo.

— Dzień dobry — powiedział wreszcie. — Nie życzymy sobie tutaj żadnych przygód, dziękujemy pięknie. Spróbuj za Pagórkami albo po drugiej stronie Wody.

— Jakże wiele różnych znaczeń ma w twoich ustach „dzień dobry”! — rzekł Gandalf.

[wyrazów: 336]

Zadanie 1. (0–1)

Na podstawie przytoczonego fragmentu oceń prawdziwość poniższych stwierdzeń. Wybierz P, jeśli stwierdzenie jest prawdziwe, albo F – jeśli fałszywe.

- a) Gandalf szukał kogoś do udziału w wyprawie. P F
- b) Bilbo natychmiast zgodził się na propozycję Gandalfa. P F
- c) Gandalf uważał przygody za coś kłopotliwego. P F
- d) Gandalf zgodził się odejść po pierwszym „Dzień dobry”. P F

Zadanie 2. (0–1)

Na podstawie przytoczonego fragmentu oceń prawdziwość poniższych stwierdzeń.

- a) Bilbo cenił sobie spokój. P F
- b) Gandalf był ubrany w krótki płaszcz. P F
- c) Bilbo chciał, aby Gandalf jak najszybciej odszedł. P F
- d) Hobbici dobrze pamiętali wygląd Gandalfa. P F

Zadanie 3. (0–1)

Na podstawie przytoczonego fragmentu dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Postawę Bilba wobec Gandalfa charakteryzuje:

- A. otwartość na nieznane.
- B. przywiązanie do wygody i spokoju.

- C. radość z wizyty czarodzieja.
- D. chęć przemyślenia udziału w przygodzie.

Zadanie 4. (0–1)

Spośród podanych pytań wskaż to, na które nie można znaleźć odpowiedzi w przytoczonym fragmencie.

- A. Jakiego koloru był kapelusz Gandalfa?
- B. Dlaczego Bilbo nie chciał brać udziału w przygodzie?
- C. Jak Gandalf zareagował na powtarzane przez Bilba „Dzień dobry”?
- D. Jak Gandalf poznał Bilba przed tym spotkaniem?

Zadanie 5. (0–1)

Na podstawie przytoczonego fragmentu dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Kiedy Bilbo powtórzył słowa „Dzień dobry”, chciał przez to wyrazić:

- A. serdeczne powitanie.
- B. zniecierpliwienie i pragnienie zakończenia rozmowy.
- C. chęć zaproszenia Gandalfa do wspólnej podróży.
- D. radość z pięknej pogody.

Zadanie 6. (0–1)

Wyjaśnij, dlaczego Gandalf uznał, że słowa „Dzień dobry” w ustach Bilba mają wiele znaczeń.

.....
.....

Zadanie 7. (0–2)

Spośród lektur obowiązkowych – innych niż Hobbit – wybierz tę, której bohater również odrzucał możliwość udziału w sytuacji niosącej trudności lub zagrożenie. Podaj tytuł tej lektury i imię bohatera, a następnie uzasadnij wybór.

Tytuł lektury:

Bohater:

Uzasadnienie:

.....

Zadanie 8. (0-1)

W tekście na temat „Hobbita” J.R.R. Tolkiena zabrakło trzech przecinków. Uzupełnij poniższy zapis tak, aby był zgodny z zasadami interpunkcji.

„Hobbit” J.R.R. Tolkiena to ponadczasowa lektura fantasy, która z sukcesem łączy wartką akcję z ciekawymi postaciami zachwycając zarówno młodszych, jak i starszych czytelników. Książka opowiada o przygodach Bilba Bagginsa, który wyrusza w niebezpieczną podróż, odkrywając w sobie nieznane dotąd cechy odwagi i determinacji. Charakterystyczny wszechwiedzący narrator dodaje historii uroku a świat przedstawiony w dziele jest pięknie opisany i pełen magii. Mimo że w powieści pojawiają się wątki walki dobra ze złem, co dla niektórych może być przewidywalne to ogólna dobra narracja, połączenie humoru z napięciem i rozbudowana kreacja bohaterów sprawiają, że jest to pozycja obowiązkowa dla każdego fana gatunku.

Zadanie 9. (0–1)

W zdaniu:

„Dziwnym trafem pewnego ranka, dawno, dawno temu, w czas dla świata spokojny, gdy mniej na nim było zgiełku, a więcej zieleni, gdy hobbici żyli licznie i szczęśliwi, a Bilbo Baggins zjadłszy śniadanie stał pod swymi drzwiami i ćmił olbrzymią, długą, drewnianą fajkę, sięgającą mu prawie do kosmatych palców u nóg (porządnie wyszczotkowanych) — przechodził tamtędy Gandalf.”

podkreślony wyraz „zjadłszy” jest formą:

- A. imiesłowu przymiotnikowego czynnego
- B. imiesłowu przymiotnikowego biernego
- C. imiesłowu przysłówkowego współczesnego
- D. imiesłowu przysłówkowego uprzedniego

Zadanie 10. (0–1)

W zdaniu:

„Nic więc nie podejrzewał Bilbo, gdy owego ranka zobaczył małego staruszka w wysokim, spiczastym, niebieskim kapeluszu, w długim szarym płaszczu przepasanym srebrną szarfą, z długą siwą brodą sięgającą poniżej pasa, obutego w ogromne czarne buty.”

określenie „niebieskim” pełni w zdaniu funkcję:

- A. orzeczenia
- B. dopełnienia

C. okolicznika

D. przydawki

Przeczytaj tekst i wykonaj zadania

Chcesz, żeby odbierano cię jako sympatyczną osobę? Psycholodzy sugerują ten trik

Psychologia cieszy się niezwykłym zainteresowaniem. To wynika m.in. z tego, że jesteśmy coraz bardziej świadomi procesów zachodzących w naszych głowach. A skoro taka wiedza może pomóc nam w poprawie samopoczucia, to naturalne, że chcemy ją poszerzać. Niektóre odkrycia psychologów potrafią być jednak dość zaskakujące. Przykładowo według jednej z najnowszych publikacji nie warto dążyć do szczęścia.

Tym razem przyglądamy się odkryciom badaczy w zakresie relacji międzyludzkich oraz tego, jak reagujemy na nowo poznawane osoby. Pewien czynnik może być tu niezwykle istotny. Pierwsze wrażenie, choć jest ważne, potrafi mylić. Pewnie każdy z nas jest w stanie przywołać osoby, które za pierwszym razem wywarły na nas nie najlepsze wrażenie, a potem okazało się, że mamy ze sobą wiele wspólnego i potrafimy się dogadać (albo na odwrót). To oczywiście działa w dwie strony. Czasem to my, bez względu na nasze usposobienie, jesteśmy odbierani jako osoby mało pozytywne i niesympatyczne.

Jak się okazuje, jest pewien sposób na to, aby wyglądać bardziej przyjaźnie w oczach ludzi, których dopiero poznajemy. Opracowali go psycholodzy z Uniwersytetu Harvarda. Efekty prac przedstawili na łamach czasopisma naukowego „Journal of Personality and Social Psychology”.

Naukowcy przeprowadzili serię badań poświęconych tajnikom interakcji międzyludzkich i pierwszych wrażeń. Jedno z nich dotyczyło poznawania nowych znajomych z pracy podczas zorganizowanych spotkań towarzyskich. W takich sytuacjach kluczowe dla postrzegania nas jako osób sympatycznych jest zadawanie pytań.

– Wyobraź sobie taki scenariusz: po raz pierwszy spotykasz nowego kolegę na imprezie firmowej. Nawiązujecie rozmowę, a kolega zaczyna opowiadać zabawną historię. Jesteś zainteresowany i zaangażowany w rozmowę, zadajesz kilka pytań, które zachęcają go do opowiedzenia szczegółów tej historii. Potem następuje wymiana uprzejmości i każdy pójdzie w swoją stronę. Zdajesz sobie sprawę, że kolega nie zadawał ci żadnych pytań, a więc nie miałeś okazji zdradzić o sobie zbyt wielu informacji. Kto zrobił lepsze wrażenie? – piszą autorzy badania.

Mogłoby się wydawać, że osoba opowiadająca zabawne historie robi lepsze wrażenie, ale nie zawsze tak jest, co wykazała analiza wyników badań. W ich ramach uczestnicy zostali połączeni w pary – zarówno w kontakcie „na żywo”, jak i przez czat internetowy. Jednej osobie z pary polecono zadawać liczne pytania, podczas gdy druga nie była świadoma celu eksperymentu. Po rozmowie poproszono uczestników o ocenę swojego partnera oraz wskazanie liczby pytań, jakie zadano im podczas rozmowy.

Z odpowiedzi badanych wynika, że ludzie bardziej lubią swoich rozmówców, gdy ci zadają więcej pytań. Powód jest prosty. Są wtedy postrzegani jako osoby bardziej zaangażowane w rozmowę i żywiej reagujące. Badania przeprowadzone na tzw. szybkich randkach dodatkowo potwierdziły tę teorię. Okazało się, że uczestnicy, którzy zadawali więcej pytań uzupełniających, częściej otrzymywali zaproszenie na drugą randkę. To, jak wiadomo, jest dość wymiernym wskaźnikiem sympatii.

Mimo że zadawanie pytań przynosi tak pozytywne efekty, ludzie rzadko zdają sobie sprawę, że właśnie w ten sposób mogą zwiększyć swoją atrakcyjność w oczach innych. Naukowcy z Uniwersytetu Harvarda radzą więc: gdy nie wiesz, jak poprowadzić rozmowę przy pierwszym spotkaniu, warto zadawać pytania – zwłaszcza te uzupełniające. Taka strategia nie tylko pomaga w utrzymaniu rozmowy z nową osobą. Sprawia też, że jesteś odbierany jako bardziej sympatyczna osoba.

Ten psychologiczny trik można oczywiście wykorzystywać nie tylko podczas spotkań firmowych i czy szybkich randek. Z pewnością przyda się też niejednej osobie podczas świąt czy rodzinnych zjazdów. W końcu bywa, że niektórych kuzynów czy wujków widzimy tak rzadko, że każde spotkanie z nimi jest trochę jak pierwsze.

Źródło: Journal of Personality and Social Psychology, Mateusz Łysiak

Zadanie 12. (0-3)

Uzupełnij poniższe zdania tak, aby powstało streszczenie tekstu

Tematem tekstu Mateusza Łysiaka jest

Na początku autor zauważa

.....

W kolejnych akapitach.....

.....

.....

W
zakończeniu

.....

.....

Zadanie 13. (0–1)

Na podstawie tekstu oceń prawdziwość poniższych stwierdzeń. Wybierz P, jeśli stwierdzenie jest prawdziwe, albo F – jeśli fałszywe.

- a) Badania pokazały, że ludzie bardziej lubią rozmówców, którzy zadają więcej pytań. P F
- b) Opowiadanie zabawnych historii zawsze sprawia, że jesteśmy lepiej postrzegani. P F
- c) Eksperymenty były prowadzone tylko podczas rozmów online. P F
- d) Zadawanie pytań sprawia, że rozmówca postrzegany jest jako bardziej zaangażowany. P F

Zadanie 14. (0–1)

Spośród podanych pytań wskaż to, na które nie można znaleźć odpowiedzi w tekście.

- A. W jaki sposób uczestnicy oceniali swoich rozmówców?
- B. Ile pytań zadali badani podczas rozmowy?
- C. Jak nazywał się autor artykułu?
- D. Jakie czasopismo opublikowało wyniki badań?

Zadanie 15. (0–1)

Na podstawie przytoczonego fragmentu dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Według badaczy z Uniwersytetu Harvarda osoba odbierana jest jako sympatyczniejsza, gdy:

- A. opowiada zabawne historie.
- B. mówi o sobie szczegółowo.
- C. zadaje więcej pytań rozmówcy.
- D. unika zadawania pytań.

Zadanie 16. (0–1)

Wyjaśnij, dlaczego zadawanie pytań ułatwia zrobienie dobrego wrażenia na rozmówcy.

.....
.....
.....
.....

Zadanie 17. (0-1)

Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Wypowiedzenie: *Jednej osobie z pary polecono zadawać liczne pytania, podczas gdy druga nie była świadoma celu eksperymentu, jest zdaniem...*

- A. pojedynczym.
- B. złożonym podrzędnie.
- C. wielokrotnie złożonym.
- D. złożonym współrzędnie.

Zadanie 18. (0-3)

Przeczytaj poniższy fragment utworu.

— Interes! — przerwał duch, załamując znów ręce. — I to właśnie było moim błędem, moim grzechem! Ludzkość powinna była być moim interesem; dobroczynność, litość, wyrozumiałość i łagodność powinny były być moim interesem. To przede wszystkim powinienem był mieć na względzie. Sprawy osobiste, sprawy mego handlu, wszelkiego rodzaju spekulacje: to wszystko należało uważać za rzecz drugorzędnego znaczenia, za znikomą kroplę w olbrzymim oceanie obowiązku dla dobra ludzkości.

Przy tych słowach, jak gdyby chcąc dosadniej wyrazić bezowocność swej spóźnionej skruchy i swoich wyrzekań, podniósł rękę z łańcuchem, jak mógł najwyżej, i z zamachem opuścił ją po chwili.

18.1. Podaj tytuł lektury obowiązkowej, z której pochodzi powyższy fragment utworu.

Tytuł
lektury:
.....

18.2. Na podstawie znajomości całego utworu, z którego pochodzi powyższy fragment, napisz, jakie znaczenie może mieć praca w życiu człowieka. Swoją odpowiedź zilustruj odpowiednim przykładem z tego utworu.

Klucz odpowiedzi – Arkusz egzaminacyjny (Hobbit, czyli tam i z powrotem)

Zadanie 1

- a) P
- b) F
- c) F
- d) F

Zadanie 2

- a) P
- b) F
- c) P
- d) F

Zadanie 3

B. przywiązanie do wygody i spokoju

Zadanie 4

D. Jak Gandalf poznał Bilba przed tym spotkaniem?

Zadanie 5

B. zniecierpliwienie i pragnienie zakończenia rozmowy

Zadanie 6

Bilbo używał słów „Dzień dobry” w wielu znaczeniach: jako powitanie, stwierdzenie o pogodzie, wyrażenie własnego nastroju oraz jako sygnał chęci zakończenia rozmowy.

Zadanie 7

Przykład: Tytuł lektury – „Latarnik”, Bohater – Skawiński. Uzasadnienie: Skawiński pragnął spokoju i samotności, odrzucając aktywność i ryzyko, podobnie jak Bilbo nie chciał przygód.

Zadanie 8

„Hobbit” J.R.R. Tolkiena to ponadczasowa lektura fantasy, która z sukcesem łączy wartką akcją z ciekawymi postaciami, zachwycając zarówno młodszych, jak i starszych czytelników. Książka opowiada o przygodach Bilba Bagginsa, który wyrusza w niebezpieczną podróż, odkrywając w sobie nieznane dotąd cechy odwagi i determinacji. Charakterystyczny wszechwiedzący narrator dodaje historii uroku, a świat przedstawiony w dziele jest pięknie opisany i pełen magii. Mimo że w powieści pojawiają się wątki walki dobra ze złem, co dla niektórych może być przewidywalne,

to ogólna dobra narracja, połączenie humoru z napięciem i rozbudowana kreacja bohaterów sprawiają, że jest to pozycja obowiązkowa dla każdego fana gatunku.

Zadanie 9

D. imiesłowu przysłówkowego uprzedniego

Zadanie 10

D. przydawki

Zadanie 12

Przykładowa odpowiedź: Tematem tekstu Mateusza Łysiaka jest sposób pozwalający być odbieranym jako sympatyczna osoba.

Na początku autor zauważa, że psychologia dostarcza wielu ciekawych odkryć, które mogą być pomocne w relacjach międzyludzkich.

W kolejnych akapitach przedstawia wyniki badań dotyczących pierwszego wrażenia, znaczenia zadawania pytań w różnych sytuacjach życiowych i ich wpływu na postrzeganie rozmówców.

W zakończeniu podkreśla, że zadawanie pytań to skuteczna strategia budowania sympatii i zaangażowania w rozmowie.

Zadanie 13

a) P

b) F

c) F

d) P

Zadanie 14

B. Ile pytań zadali badani podczas rozmowy?

Zadanie 15

C. zadaje więcej pytań rozmówcy

Zadanie 16

Zadawanie pytań sprawia, że rozmówca czuje się ważny, zauważony i wysłuchany. Buduje to wrażenie zaangażowania i sympatii.

Zadanie 17

B. złożonym podrzędnie

Zadanie 18

18.1. Tytuł lektury: „Opowieść wigilijna”

18.2. Przykładowa odpowiedź: Praca powinna być podporządkowana wartościom moralnym.

Scrooge początkowo skupiał się na zysku, co uczyniło go samotnym i nieszczęśliwym. Duch Jakuba Marleya uświadomił mu, że obowiązkiem człowieka jest dobroczynność i troska o innych.

Zadanie 19

Uczniowie powinni napisać ogłoszenie z argumentami zachęcającymi do akcji, np. dbanie o środowisko, poprawa estetyki okolicy.

Na egzaminie ósmoklasisty, pisząc **ogłoszenie**, trzeba pamiętać o kilku rzeczach. Przede wszystkim powinno ono być **pełne i konkretne**, tak aby każdy, kto je przeczyta, wiedział, czego dotyczy i jak ma zareagować. Oznacza to, że należy uwzględnić:

- **tytuł** – krótki i rzeczowy, który od razu informuje, czego ogłoszenie dotyczy,
- **adresata** – do kogo kierujesz ogłoszenie,
- **treść** – co dokładnie ogłaszasz, np. wydarzenie, zebranie czy akcję,
- **szczegóły wydarzenia** – czyli *kiedy* (data i godzina) i *gdzie* (dokładne miejsce, np. „sala gimnastyczna w Szkole Podstawowej nr 5 przy ul. Polnej 3”),
- **dwa argumenty** – z czego jeden musi odnosić się bezpośrednio do tematu wydarzenia, a drugi może mieć charakter ogólny.

Dodatkowo ogłoszenie powinno być **przejrzyste**, dlatego dobrze jest stosować akapity. Trzeba też pamiętać, że **ogłoszenie nie jest zaproszeniem** – nie używamy w nim zwrotów typu „zapraszamy”, „będzie nam miło”, „zachęcamy”. Wystarczy chłodna, rzeczowa forma.

Warto dodać informacje dodatkowe, np. czy od uczestników czegoś się oczekuje (przyniesienia materiałów, wcześniejszego zgłoszenia obecności).

Na końcu ogłoszenia zawsze umieszczamy **podpis**, np. „XYZ” – bez żadnych kropek ani przecinków.

Zasady oceniania

Treść i forma max. 2 pkt

- 2 pkt – treść zgodna z poleceniem, uwzględnione 2 argumenty (co najmniej jeden związany z tematyką określoną w zadaniu); obecne 5 elementów formy:
 1. kto ogłasza?
 2. komu ogłasza?
 3. co ogłasza?
 4. kiedy się odbywa?
 5. gdzie się odbywa?
- 1 pkt – treść zgodna z poleceniem, uwzględnione 2 argumenty (co najmniej jeden związany z tematyką spotkania); obecne 4 elementy formy (spośród: kto, komu, co, kiedy, gdzie).
- 0 pkt – treść niezgodna z poleceniem albo treść zgodna z poleceniem, ale obecne tylko 3 elementy formy (spośród: kto, komu, co, kiedy, gdzie).

Poprawność językowa, ortograficzna i interpunkcyjna 1 pkt

- 1 pkt – w pracy łącznie nie więcej niż dwa błędy (językowe, ortograficzne, interpunkcyjne).
- 0 pkt – w pracy łącznie trzy lub więcej błędów (językowych, ortograficznych, interpunkcyjnych).

Zadanie 20

Odpowiedzi oceniane indywidualnie zgodnie z kryteriami (forma wypowiedzi, odwołania do lektur, poprawność językowa, minimum 200 słów).

Zasady oceniania wypracowań

Źródło: <https://cke.gov.pl>

1. Realizacja tematu wypowiedzi max 2 pkt

- wypowiedź powinna być zgodna z formą wskazaną w poleceniu
- w wypowiedzi ujęte zostały wszystkie kluczowe elementy tematu (odwołanie się do lektury wskazanej w poleceniu)
- wypowiedź jest w całości na temat.

2 pkt • Forma wypowiedzi zgodna z formą wskazaną w poleceniu.

- Wszystkie pozostałe elementy polecenia uwzględnione.
- Wypowiedź w całości dotyczy problemu wskazanego w poleceniu.

1 pkt • Forma wypowiedzi zgodna z formą wskazaną w poleceniu.

- Nieuwzględniony jeden element polecenia (inny niż forma). ORAZ/LUB
- W pracy występują fragmenty nie dotyczące problemu wskazanego w poleceniu.

0 pkt • Forma wypowiedzi niezgodna z formą wskazaną w poleceniu. ALBO

- Nieuwzględnione co najmniej dwa elementy polecenia (inne niż forma).

Uwaga dotycząca formy wypowiedzi.

Wypracowanie musi zawierać cechy charakterystyczne przemówienia jako wypowiedzi o charakterze argumentacyjnym, przeznaczonej do wygłoszenia:

- a) bezpośredni zwrot do adresata,
- b) retoryczne środki językowe, np.: pytanie retoryczne, powtórzenie, porównanie, słownictwo wartościujące,
- c) czasowniki w trybie rozkazującym,
- d) czasowniki w 1. i 2. osobie l. mn. służące podtrzymaniu kontaktu z odbiorcami lub pełniące funkcję perswazyjną,
- e) zaimki odnoszące się do 1. i 2. osoby l. mn. służące podtrzymaniu kontaktu z odbiorcami lub pełniące funkcję perswazyjną,

f) zjednywanie przychylności odbiorców, np. podkreślenie ich znaczenia, kompetencji itp.

Uczeń może otrzymać 2 punkty, jeżeli:

- w jego wypracowaniu pojawią się bezpośredni zwrot do adresata oraz przynajmniej dwie różne cechy wybrane spośród b) – f); każda cecha powinna być potwierdzona przynajmniej jeden raz, np. uczeń w wypracowaniu użył jednego porównania i jednego zaimka odnoszącego się do 1 osoby l. mn., tym samym zrealizował podpunkty b) i e),
- wszystkie pozostałe elementy polecenia zostały uwzględnione,
- wypowiedź w całości dotyczy problemu wskazanego w poleceniu.

Uczeń może otrzymać 1 punkt, jeżeli:

- w jego wypracowaniu pojawią się bezpośredni zwrot do adresata oraz przynajmniej jedna cecha wybrana spośród b) – f), wybrana cecha powinna być potwierdzona przynajmniej jeden raz, np. uczeń w wypracowaniu użył jednego porównania i tym samym zrealizował podpunkt b), ALBO w wypracowaniu występują dwie różne cechy przemówienia spośród b) – f), a nie występuje bezpośredni zwrot do adresata, ALBO występuje tylko bezpośredni zwrot do adresata,
- nieuwzględniony został jeden element polecenia (inny niż forma) ORAZ/LUB
- w pracy występują fragmenty nie dotyczące problemu wskazanego w poleceniu.

Uwaga: jeżeli za wypowiedź przyznano 0 pkt w kryterium Realizacja tematu wypowiedzi, we wszystkich pozostałych kryteriach przyznaje się 0 pkt.

2. Elementy retoryczne max. 5 pkt

Oceniając wypowiedź ucznia w tym kryterium, należy rozważyć m.in., czy:

- argumentacja w pracy jest wnikliwa
- argumenty są poparte właściwymi przykładami
- argumenty są przedstawione w sposób uporządkowany, np. są przedstawione od najbardziej do najmniej ważnego albo są zapisane w porządku argument – kontrargument.

5 pkt • Pogłębiona argumentacja.

- Argumenty odwołujące się np. do faktów, logiki, emocji, zilustrowane odpowiednimi przykładami ORAZ/LUB wykorzystanie przykładów w funkcji argumentacyjnej.

- Argumenty/przykłady uporządkowane, np. zhierarchizowane.

4 pkt Praca spełnia wszystkie wymagania na 3 pkt i niektóre na 5 pkt.

3 pkt • Powierzchnowa argumentacja; w wypowiedzi brak wnikliwości.

- Niektóre argumenty zilustrowane odpowiednimi przykładami ORAZ/LUB wykorzystanie przykładów w funkcji argumentacyjnej.

- Argumenty/przykłady częściowo uporządkowane.

2 pkt Praca spełnia wszystkie wymagania na 1 pkt i niektóre na 3 pkt.

1 pkt • Podjęta próba argumentowania.

- Ograniczenie do wyliczenia powierzchownie omówionych przykładów, powiązanych z problemem określonym w temacie.
- 0 pkt Praca nie spełnia co najmniej jednego wymagania określonego na 1 pkt.

3. Kompetencje literackie i kulturowe max 2pkt

Oceniając wypowiedź ucznia w tym kryterium, należy rozważyć m.in., czy:

- uczeń wykorzystał znajomość lektury obowiązkowej wskazanej w poleceniu (a także innych tekstów – jeżeli polecenie tego wymagało) w sposób funkcjonalny, tzn. np. czy przywołał w pracy takie wydarzenia albo omówił takie wątki, które istotnie wspierają jego tok rozumowania albo dobrze ilustrują to, o czym pisze
- uczeń, pisząc np. o wydarzeniach z danej lektury, nie popełnił błędów, np. nie pomylił imion postaci, nie przypisał postaciom cech, których nie posiadają, bądź nie wymyślił wydarzeń, których w lekturze nie ma.

2 pkt • Funkcjonalne wykorzystanie znajomości lektury obowiązkowej wskazanej w poleceniu (oraz innego tekstu literackiego lub tekstu kultury, jeżeli polecenie tego wymaga).

- Poprawność rzeczowa.

1 pkt • Funkcjonalne wykorzystanie znajomości lektury obowiązkowej wskazanej w poleceniu (oraz częściowo funkcjonalne wykorzystanie innego tekstu literackiego lub tekstu kultury, jeżeli polecenie tego wymaga).

ALBO

Częściowo funkcjonalne wykorzystanie znajomości lektury obowiązkowej wskazanej w poleceniu (oraz funkcjonalne wykorzystanie innego tekstu literackiego lub tekstu kultury, jeżeli polecenie tego wymaga).

ALBO

Częściowo funkcjonalne wykorzystanie znajomości lektury obowiązkowej wskazanej w poleceniu (oraz częściowo funkcjonalne wykorzystanie innego tekstu literackiego lub tekstu kultury, jeżeli polecenie tego wymaga).

- Dopuszczalne 1–2 błędy rzeczowe.

0 pkt Praca nie spełnia co najmniej jednego wymagania określonego na 1 pkt.

4. Kompozycja tekstu max 2 pkt

Oceniając wypowiedź ucznia w tym kryterium, należy rozważyć m.in., czy:

- kompozycja wypowiedzi jest zgodna z formą wskazaną w poleceniu, np. czy rozprawka zawiera wstęp, rozwinięcie i zakończenie
- wypowiedź jest spójna, tzn. czy jest napisana w taki sposób, że łatwo się ją czyta dzięki np. jasnym powiązaniom wewnątrz zdań oraz między zdaniami i akapitami tekstu
- wypowiedź jest logiczna, tzn. czy jest zbiorem uporządkowanych myśli
- wypowiedź jest podzielona na odpowiednio wyodrębnione graficznie akapity, z których każdy stanowi logicznie zorganizowaną, zwartą całość.

2 pkt • Kompozycja zgodna z formą wypowiedzi.

- Graficznie wyodrębnione akapity.

- Dopuszczalna 1 usterka w zakresie spójności ALBO logiki wypowiedzi, ALBO podziału wypowiedzi na funkcjonalne akapity.

1 pkt • Kompozycja zgodna z formą wypowiedzi.

- Graficznie wyodrębnione akapity.

- Dopuszczalne łącznie 2–3 usterki w zakresie spójności ORAZ/ALBO logiki wypowiedzi.

0 pkt Praca nie spełnia co najmniej jednego wymagania określonego na 1 pkt.

5. Styl max 2 pkt

Oceniając wypowiedź ucznia w tym kryterium, należy rozważyć m.in., czy:

- styl wypowiedzi jest odpowiedni do jej treści i formy, tzn. np. czy uczeń nie napisał rozprawki, stosując słownictwo charakterystyczne dla stylu potocznego w odmianie mówionej

- styl wypowiedzi jest jednolity, tzn. czy uczeń konsekwentnie posługuje się jednym, wybranym stylem, a jeżeli miesza różne style w wypowiedzi – to czy jest to uzasadnione (czy czemuś to służy).

2 pkt • Odpowiedni do treści i formy wypowiedzi.

- Jednolity.

1 pkt Sporadyczne usterki w odpowiedniości ORAZ/LUB jednolitości stylu.

0 pkt Praca nie spełnia wymagań określonych na 1 pkt.

6. Język max 4 pkt

Oceniając wypowiedź ucznia w tym kryterium, należy rozważyć m.in.:

- czy uczeń poprawnie użył w wypowiedzi różnych rodzajów zdań i bogatej leksyki (np. frazeologizmów, wyrazów rzadziej używanych w języku polskim), czy też ograniczył się do najprostszych środków językowych

- czy środki językowe, których użył uczeń, pozwalają mu zrealizować temat w sposób swobodny i precyzyjny, czy też pobieżny, sprawiający trudność w zrozumieniu tekstu.

W ocenie należy również uwzględnić liczbę wszystkich błędów językowych, które uczeń popełnił w wypowiedzi.

Oceniając język wypowiedzi, należy najpierw ocenić zakres użytych środków językowych, a następnie – ich poprawność. Ostateczną liczbę punktów ustala się na podstawie oceny obu tych aspektów wypowiedzi, zgodnie z poniższą tabelą.

7. Ortografia max 2pkt

Oceniając wypowiedź ucznia w tym kryterium, należy uwzględnić liczbę błędów ortograficznych, które uczeń popełnił w wypowiedzi.

2 pkt Nie więcej niż 1 błąd ortograficzny.

1 pkt 2–3 błędy ortograficzne.

0 pkt 4 lub więcej błędów ortograficznych.

Uczniowie ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się

- 2 pkt Nie więcej niż 3 błędy ortograficzne.
1 pkt 4–6 błędów ortograficznych.
0 pkt 7 lub więcej błędów ortograficznych.

8. Interpunkcja max 1 pkt

Oceniając wypowiedź ucznia w tym kryterium, należy uwzględnić liczbę błędów interpunkcyjnych, które uczeń popełnił w wypowiedzi.

- 1 pkt Nie więcej niż 9 błędów interpunkcyjnych.
0 pkt 10 lub więcej błędów interpunkcyjnych.

W przypadku opowiadania należy pamiętać o następujących elementach twórczych

Oceniając wypowiedź ucznia w tym kryterium, należy rozważyć m.in., czy:

- narracja w opowiadaniu jest konsekwentnie prowadzona
- wydarzenia są logicznie ułożone
- fabuła jest urozmaicona, np. czy zawiera elementy typowe dla opowiadania, takie jak zwroty akcji, dialog, puenta
- lektura wskazana w poleceniu została wykorzystana pobieżnie, czy w sposób ciekawy i twórczy.

5 pkt • Funkcjonalna narracja.

- Logiczny układ zdarzeń.
- Urozmaicona fabuła, w tym funkcjonalne wykorzystanie co najmniej 6 spośród następujących elementów: opis, charakterystyka bohatera, czas akcji, miejsce akcji, zwrot akcji, puenta, punkt kulminacyjny, dialog, monolog, retrospekcja.
- Twórcze wykorzystanie treści lektury.

4 pkt Praca spełnia wszystkie wymagania na 3 pkt i niektóre na 5 pkt.

3 pkt • Funkcjonalna narracja.

- Logiczny układ zdarzeń.
- Prosta fabuła, w tym funkcjonalne wykorzystanie co najmniej 4 spośród następujących elementów: opis, charakterystyka bohatera, czas akcji, miejsce akcji, zwrot akcji, puenta, punkt kulminacyjny, dialog, monolog, retrospekcja.

2 pkt Praca spełnia wszystkie wymagania na 1 pkt i niektóre na 3 pkt.

1 pkt • Narracja częściowo funkcjonalna.

- Dopuszczalne usterki w logicznym układzie zdarzeń.
- Prosta fabuła.

0 pkt Praca nie spełnia co najmniej jednego wymagania określonego na 1 pkt.

W przypadku rozprawki należy pamiętać o następujących elementach retorycznych

Oceniając wypowiedź ucznia w tym kryterium, należy rozważyć m.in., czy:

- argumentacja w pracy jest wnikliwa
- argumenty są poparte właściwymi przykładami
- argumenty są przedstawione w sposób uporządkowany, np. są przedstawione od najbardziej do najmniej ważnego albo są zapisane w porządku argument – kontrargument.

5 pkt • Pogłębiona argumentacja.

- Argumenty odwołujące się np. do faktów, logiki, emocji, zilustrowane odpowiednimi przykładami ORAZ/LUB wykorzystanie przykładów w funkcji argumentacyjnej.

- Argumenty/przykłady uporządkowane, np. zhierarchizowane.

4 pkt Praca spełnia wszystkie wymagania na 3 pkt i niektóre na 5 pkt.

3 pkt • Powierzchnowa argumentacja; w wypowiedzi brak wnikliwości.

- Niektóre argumenty zilustrowane odpowiednimi przykładami ORAZ/LUB wykorzystanie przykładów w funkcji argumentacyjnej.

- Argumenty/przykłady częściowo uporządkowane.

2 pkt Praca spełnia wszystkie wymagania na 1 pkt i niektóre na 3 pkt.

1 pkt • Podjęta próba argumentowania.

- Ograniczenie do wyliczenia powierzchownie omówionych przykładów, powiązanych z problemem określonym w temacie.

0 pkt Praca nie spełnia co najmniej jednego wymagania określonego na 1 pkt.